



■ Ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (21 ΙΑ')

Γιατὶ σὲ κάθε περίοδο Νηστείας ὑπάρχει Ἑορτὴ τῆς Θεοτόκου*

Μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ σωτηριολογικὸ γεγονός,
τὸ ὁποῖο θὰ ἐορτάσουμε

Σύμφωνα μὲ τὸ καθιερωμένο Ἑορτολόγιο τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, σὲ κάθε περίοδο Νηστείας τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει καὶ μία Ἑορτὴ τῆς Παναγίας, πλὴν τῆς Νηστείας τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

Στὴν Νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων δὲν ἔχει θεσπισθεῖ τέτοια Θεομητορικὴ Ἑορτὴ, διότι ἡ Νηστεία αὐτὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πόσο πρῶϊμο ἢ ὄψιμο εἶναι τὸ Πάσχα. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἡμέρες τῆς Νηστείας τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἄλλοτε εἶναι λίγες καὶ ἄλλοτε περισσότερες.

Ποιὸς εἶναι ὁ θεολογικὸς καὶ ἐκκλησιολογικὸς λόγος ποὺ θέσπισαν οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας Ἑορτὲς τῆς Παν-

(*) Τμῆμα (§5) ἄρθρου: «Ἡ Νηστεία τῶν Χριστουγέννων», τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Δημητρίου Βακάρου, στὸ περιοδ. «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», ἀριθμ. 804/Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2004, σελ. 723-750, ἡ §5: σελ. 745-750.

• Ἐπιμέλ. ἡμετ.



αγίας Θεοτόκου στις Νηστείες: στην Μεγάλη Τεσσαρακοστή, τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου· στην Νηστεία τοῦ Αὐγούστου, τὴν Κοίμησιν καὶ Μετάστασιν τῆς Θεοτόκου· καὶ στην Νηστεία πρὸ τῶν Χριστουγέννων, τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου;

Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἐξῆς: Κατὰ τὴν Δογματικὴν Διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὶς διδασκαλίαις τῶν ἁγίων Πατέρων Τῆς, ἡ Παναγία, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἀρχή, τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, συνήργησε στὸ μεγάλο Μυστήριον τῆς Σωτηρίας.

Ἐκλέχθηκε ἀπὸ γενεῶν ἀρχαίων γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸ **Σχέδιο** τῆς Θείας Βουλῆς.

Ἔτσι, κατὰ τὴν Ἐνανθρώπησιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἡ Θεοτόκος ἐνδύει μὲ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τὸ δεύτερον Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστόν.

* * *

Κατὰ τὸν Ἅγιον Νικόλαον Καβάσιλα, ὁ Θεὸς πρὶν ἀπὸ τὴν Ἐνσάρκωσιν ἦταν σὲ σχέσηιν μὲ τὴν κτίσιν «ἄοικος». **Διότι**, ἡ φύσιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ φύσιν τοῦ ἀνθρώπου ἦταν χωρισμένες, ὁ δὲ ἄνθρωπος ζοῦσε μέσα στὴν δουλείαν καὶ στὸν θάνατον.

Μὲ τὴν Ἐνσάρκωσιν οἱ δύο φύσεις ἐνώθηκαν. **Ὁ** ἄνθρωπος θεώθηκε καὶ ὁ Θεὸς πῆρε γιὰ ἱστορικὸν τοῦ κατοικητήριον τὴν σάρκα τοῦ ἀνθρώπου.

Ἔτσι καὶ ἡ προαιώνια Βουλὴ τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἦταν «ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ πρωτοτόκου εἰς τὴν οἰκουμένην»¹, ἐκπληρώθηκε.

Στὴν συγκρότησιν, λοιπόν, τοῦ Οἴκου τοῦ Θεοῦ, τῆς Ἐκκλησίας, ποὺ δημιουργήθηκε μὲ τὸ μυστικὸν γάμον-ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων, ἡ Μαρία ἔπαιξε τὸν κεντρικὸν ρόλον τοῦ νυμφαγωγοῦ. **Ἐτοιμάσῃ**, καθάρισεν, στόλισεν, ὅπως ἄρμοζεν, μέσα στὸ πρόσωπόν Της τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ τὴν παρουσίασεν ἔτσι καλὴ καὶ ὠραία στὸν Οὐράνιον Νυμφίον. **Καὶ** Ἐκεῖνος τὴν ἀγάπησεν καὶ ἐνώθηκε μαζί τῃς ἔτσι ποὺ νὰ ἀποτελέσῃ μὲ αὐτὴ «σάρκα μία»².

Εἶναι φανερόν, ὅτι γιὰ τὸν Ἅγιον Νικόλαον Καβάσιλα τὸ μεγα-

1. Ἐβρ. α' 6.

2. Ἐφρσ. ε' 31.

λειο τῆς Παρθένου ἔγκειται στὸ ὅτι πραγμα-
τοποίησε ἀκριβῶς τὸν σκοπὸ, γιὰ τὸν ὁποῖο
δημιουργήθηκε ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖο
ἐξέπεσαν οἱ πρωτόπλαστοι.

Δηλαδή, πὼς μὲ τὴν καθαρότητα καὶ τὴν
πρὸς τὸν Θεὸ ἀγάπη Τῆς φανέρωσε καθαρὸ
καὶ ἀκέραιο τὸν ἄνθρωπο «οἷος τὴν ἀρχὴν
ἐπλάσθη καὶ οἷον αὐτὸν μένειν ἐχρῆν καὶ
ὁποῖον ἂν ἦν ἔπεται περὶ τῆς εὐγενείας ἠγωνισμένους»³.

Καὶ ἀκόμη, πὼς ἀνέσυρε τὴν πεσμένη ἀνθρώπινη φύση ὡς
τὸν Παράδεισο, ὅπου στὸν πανάχραντο κόλπο Τῆς ἤρθε καὶ
τὴν βρῆκε ὁ Χριστὸς, ὁ Ὅποιος καὶ τὴν ἀνέστησε καὶ τὴν θέωσε
καὶ τὴν ὁδήγησε στοὺς κόλπους τῆς Παναγίας Τριάδος⁴.

* * *

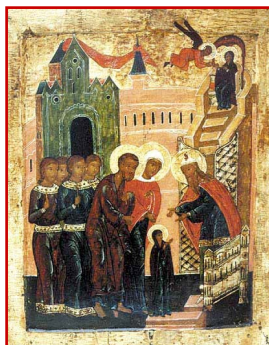
Γι' αὐτό, οἱ Ὁρθόδοξοι ἐπιμένουμε ἀνυποχώρητα καὶ ὀνο-
μάζουμε τὴν Μαρία Θεοτόκο. **Δ**ιότι, ἂν ἡ Παναγία δὲν γέννησε
πραγματικὰ τὸν Θεό, ἂν ὁ Θεὸς μονάχα «κατοίκησε» μέσα
Τῆς, ἂν μόνο «χρησιμοποίησε» τὴν Παναγία σὰν ἀπλή σκάλα,
σὰν «κανάλι» ἀπ' ὅπου πέρασε, τότε ὁ Λόγος δὲν προσέλαβε
πραγματικὰ ὀλόκληρο τὸν ἄνθρωπο, δὲν εἶναι ὀλόκληρος ἄν-
θρωπος καὶ δὲν ἔχει ἐπομένως, τὴν δυνατότητα νὰ σώσει τὸν
ἄνθρωπο. **Γ**ιατὶ τὸ «ἀπρόσληπτο» εἶναι, κατὰ φυσικὴ ἀκολου-
θία, πάντοτε «ἀθεράπευτο».

Γι' αὐτὸ τὸν λόγο ἡ «Θεοτόκος», τόσο ὡς ὄρος, ὅσο καὶ ὡς
πρόσωπο, ἔγινε καὶ μένει μέσα στοὺς αἰῶνες γιὰ τὴν Ἐκκλη-
σία, στὸ δόγμα, στὴν λατρεία καὶ στὴν εὐσέβεια, ἡ ἄγκυρα τῆς

3. Νικολάου Καβάσιλα, Ἡ Θεομήτωρ, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθῆναι 1995⁴, σελ. 104.

4. Νικολάου Καβάσιλα, Ἡ Θεομήτωρ, ὁ.π., σελ. 108. «Οὕτως ἡ παν-
άμωμος οὐκ ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον ἀλλ' εὗρεν ἀπολωλότα· οὐδὲ
τὴν φύσιν ἔδωκεν ἡμῖν, ἀλλὰ συνετήρησεν· οὐδ' ἔπλασεν, ἀλλ' οἷς ἀνε-
πλάσθημεν συνεισήνεγκε καὶ βοηθὸς ὑπῆρξε τῷ πλάσῃ καὶ τὸ ἄγαλμα
συνειργάσατο τῷ τεχνίτῃ. Καὶ γὰρ ἡ μὲν ὅπερ ἦν πρότερον ἔδωκεν αὐτῷ,
ὁ δὲ προσέθηκεν ὅπερ οὐκ ἦν, τὸ δεύτερον οὖν ἂν Ἐκεῖνος προσθεῖς, εἰ μὴ
τὸ πρότερον εὗρεν».

Ἦτσι «τὴν μὲν πρώτην τῇ προόδῳ καθαρότητα τῇ φύσει παρέσχεν ἡ
μήτηρ· ὁ δὲ Παῖς τὴν δευτέραν τε καὶ καλλίω», (σελ. 104). Καὶ «τῇ τά-
ξει τοῦ γένους ἡ τάξις τῶν εἰς ἡμᾶς χαρίτων συνέβαινε. Καὶ γὰρ ἐκείνη
ταύτην ἔτεκε, λέγω δὴ τὸ μετὰ σπουδῆς ἀναμαρτήτους γενέσθαι (Παρ-
θένους) τὸ παντελῶς τὸ ἀγαθὸν ἀκίνητον σχεῖν (Χριστός)», (σελ. 104).



σωτηρίας μας, τὸ ἐνέχυρο τῆς πραγματικῆς ἔνωσῆς μας μετὸν Θεό, ἡ διαβεβαίωση καὶ διαφύλαξη τῆς πληρότητας καὶ τελειότη-
τας τῆς ἀνθρώπινης φύσεως τοῦ Θεοῦ ποῦ
σαρκώθηκε.

Μπροστά, λοιπόν, στὴν λαίλαπα τοῦ οὐ-
μανισμοῦ, ποῦ γκρεμίζει τὰ πάντα, καὶ τὴν
ἴδια τὴν ἔννοια τοῦ ἀνθρώπου, ὁ Ἅγιος Νι-
κόλαος Καβάσιλας προβάλλει τὴν Παρθένο
ὡς τὸν «καρπὸ τῶν κτισμάτων»: ὡς τὸ «τέλος», στὸ ὁποῖο
«ἀναφέρονται» τὰ πάντα· ὡς τὸν **Σκοπὸν**, γιὰ τὸν ὁποῖον ὄχι
μόνο οἱ ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ ἥλιος καὶ
«πᾶν τόδε» «διὰ τὴν μακαρίαν Παρθένον εἰς τὸ εὖ ἔχειν ἦλθε
καὶ ὅλως εἶναι».

Ἡ Μαρία εἶναι ἡ «σεμνότης, ἡ χάρις καὶ ὁ κόσμος τῶν
ὄντων» καὶ γι' αὐτό, ὅταν ὁ Θεὸς ἀτενίζοντας στὴν ἀρχὴ τῶν
αἰώνων τὰ δημιουργήματά Του εἶπε, ὅτι εἶναι «καλὰ λίαν»,
οὐσιαστικὰ ἔβλεπε μπροστά Του τὸν καρπὸ ὅλης τῆς δημιουρ-
γίας, τὴν Παρθένο, καὶ ὁ ἔπαινός Του ἦταν στὴν πραγματικό-
τητα «εὐφημία τῆς Παρθένου»⁵.

5. Νικολάου Καβάσιλα, Ἡ Θεομήτωρ, ὁ. π., σελ. 168.

• Πρβλ. «Τοῦτό ἐστι τὸ μέγα καὶ ἀπόκρυφον μυστήριον· τοῦτό ἐστι τὸ
μακάριον, δι' ὃ τὰ πάντα συνέστησαν τέλος· τοῦτό ἐστιν ὁ τῆς ἀρχῆς τῶν
ὄντων προεπινοούμενος θεῖος σκοπός, ὃν ὀρίζοντες εἶναι φαμεν προεπι-
νοούμενον τέλος, οὗ ἔνεκα τὰ πάντα αὐτὸ δὲ οὐδενὸς ἔνεκα· πρὸς τοῦτο
τὸ τέλος ἀφορῶν τὰς τῶν ὄντων ὁ Θεὸς παρήγαγε οὐσίας...» (Ἅγιος
Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, PG 90, 621).

• «Καὶ ἡ ἀπαρχὴ γὰρ καταβολὴ τοῦ κόσμου πρὸς Τοῦτον ἔβλεπε,
τὸν κάτω μὲν ὡς Υἱὸν ἀνθρώπου βαπτιζόμενον, ἄνωθεν δὲ Υἱὸν ἀγαπητὸν
μόνον μαρτυρούμενον Θεοῦ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, καθ' ἃ
φησιν ὁ Ἀπόστολος.

• Οὐκοῦν καὶ ἡ ἀπ' ἀρχῆς παραγωγή τοῦ Ἀνθρώπου, δι' Αὐτὸν κατ'
εἰκόνα πλασθέντος τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆ ποτε χωρῆσαι τὸ Ἀρχέτυπον,
καὶ ὁ ἐν τῷ παραδείσῳ παρὰ Θεοῦ νόμος δι' Αὐτὸν» (Ἅγιος Γρηγόριος ὁ
Παλαμᾶς, Λόγος εἰς τὰ Φῶτα).

• «Ὅθεν καὶ σύνδεσμον τοῦ νοητοῦ καὶ αἰσθητοῦ κόσμου καὶ ἀνακε-
φαλαίωσιν καὶ ἐπίλογον ὄλων τῶν κτισμάτων ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν ἀνθρώ-
πον διὰ τοῦτον τὸν σκοπόν: ἵνα ἐνωθῆς μετ' αὐτοῦ ἐνωθῆ μεθ' ὄλων τῶν
κτισμάτων καὶ ἀνακεφαλαιωθῶσιν ἐν τῷ Χριστῷ οὐράνια καὶ ἐπίγεια, ὡς
λέγει ὁ Παῦλος· καὶ κτίσις καὶ κτίσις γένηται ἐν καθ' ὑπόστασιν κατὰ
τὸν Θεοφόρον Μάξιμον» (Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, «Ἀπολογία». Εἰς Συμ-
βουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον, ἔκδ. Σχοινᾶ, 1958, σελ. 204).

Ἄντιπαραθέτει λοιπόν, αὐτὸν τὸν **Σκοπὸν**, αὐτὸ τὸ κάλλος, στοὺς σκοποὺς καὶ τὰ ποικίλα κάλλη καὶ μεγαλεῖα τῆς Ἀναγεννήσεως.

Βρέθηκαν ἴσως μερικοὶ μεγάλοι ἄθεοι ποὺ ὑποστήριξαν μέσα στοὺς αἰῶνες, ὅτι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ γεννήσει τὸν Θεό. **Κ**αὶ ὅμως, αὐτὸ τὸ μεγάλο παράδοξο εὐδόκησε ὁ Θεὸς νὰ ἀποτελεῖ τὴν μεγάλη ἀξία, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑψιστὴ «εὐγένεια» τῆς ἀνθρώπινης φύσεως. **Ὁ** Θεὸς ἀξίωσε τὴν ἀνθρώπινη φύση νὰ γίνεи «**Θεοτόκος**».



Ἡ ἀξία τῆς Παρθένου βρίσκεται ἀκριβῶς στὸ ὅτι πραγματοποίησε αὐτὸν τὸν **Σκοπὸν**, λέγοντας «**ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου**». **Γ**ιατί, τὸ ἀληθινὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου ἔγκειται ἀκριβῶς στὸ νὰ πραγματοποιεῖ τὸν ὑψιστο προορισμὸ ποὺ τοῦ ἔδωσε ὁ Θεὸς καὶ νὰ ἔχει ταυτόχρονα τὴν συνείδηση ὅτι «**δοῦλος ἀχρεῖὸς ἐστίν**»⁶.

* * *

Ἄπὸ τὰ παραπάνω γίνεται φανερό, πὼς ἡ Ἑορτὴ τῆς Παναγίας σὲ κάθε περίοδο Νηστείας ὑπηρετεῖ ἄριστα τὸν σκοπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κτίσεως ὀλόκληρης, ποὺ εἶναι ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία. **Γ**ι' αὐτό, στὴν Ὁρθόδοξη Θεολογία, στὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, στὸ κήρυγμά Της καὶ στὴν Πατερικὴ διδασκαλία δὲν γίνεται λόγος γιὰ τὴν Παναγία χωρὶς ἀναφορὰ στὸν Χριστό, οὔτε λόγος γιὰ τὸν Χριστὸ χωρὶς ἀναφορὰ στὴν Παναγία. **Ἀ**κόμη καὶ στὴν Βυζαντινὴ ἀγιογραφία σπάνια θὰ συναντήσῃ κανεῖς εἰκόνα τῆς Παναγίας χωρὶς τὸν Χριστὸ στὴν ἀγκαλιά Της⁷.

• **Σ**τὴν Νηστεία τῶν Χριστουγέννων ἡ Ἑορτὴ τῆς Παναγίας εἶναι τὰ Εἰσόδιά Της στὸν Ναό.

Πέραν τοῦ ἱστορικοῦ της χαρακτῆρα, ἡ Ἑορτὴ αὐτὴ εἶναι «**τῆς εὐδοκίας Θεοῦ τὸ προοίμιον**», ἡ «**προκήρυξις τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων**», διότι «**ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ τρανῶς ἡ Παρθένος δείκνυται καὶ τὸν Χριστὸν τοῖς πᾶσι προκαταγγέλλεται**»⁸.

6. Λουκ. ιζ' 18.

7. Πρωτ/ρου Δημητρίου Βακάρου, Ὁμιλητικὴ, Γ' ἔκδ. Θεσσαλονίκη 1999, σελ. 203-208.

8. *Μηναῖον Νοεμβρίου*, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθῆναι 1990⁴, σελ. 146.



Ἡ Ἑορτὴ αὐτὴ προαναγγέλλει καὶ προκηρύσσει τὴν Γέννηση τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἐνανθρώπησή Του καὶ τὴν κατὰ σάρκα ἐμφάνισή Του στὸν κόσμο.

Γι' αὐτὸ, καλεῖται ὁ κόσμος νὰ «τιμῆση ἐν ἄσμασι καὶ νὰ πανηγυρίσῃ πνευματικὴν ἑορτὴν».

Οἱ ἄνθρωποι δὲ «μεγαλοφώνως βοήσωμεν· Χαίρει τῆς οἰκονομίας τοῦ Κτίστου ἢ ἐκπλήρωσις»⁹.

Διότι, ἡ Παναγία εἶναι «ἡ πρόξενος τῆς σωτηρίας τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων», εἶναι ἡ αἰτία τῆς «καταλλαγῆς τοῦ Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ τῆς ἀναπλάσεως τοῦ πεπτωκότος Ἀδάμ, καὶ τῆς αὐτοῦ ἀνεγέρσεως καὶ θεώσεως»¹⁰.

• **Κατὰ** τὴν Ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου ψάλλονται ὡς *Καταβασίεις* οἱ εἰρμοὶ τοῦ πρώτου Κανόνος τῆς Ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε...».

Σύμφωνα δὲ μὲ τις κατὰ τόπους παραδόσεις, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, ὁ ἱερεὺς κρατώντας ἀναμμένη λαμπάδα προσφέρει θυμίαμα καθὼς ψάλλει τὸ «Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε...», γιὰ νὰ δηλώσῃ τὸν «Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης», Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, ὁ Ὅποιος στὴν κατὰ Σάρκα Γέννησή Του ἀντικατέστησε καὶ καταβαράθρωσε τὸν θεὸ Ἥλιο τῆς εἰδωλολατρίας, τὸν ὁποῖο γιόρταζε ὁ εἰδωλολατρικὸς κόσμος κατὰ τὴν 25ῃ Δεκεμβρίου.

* * *

Ἀπὸ τὰ παραπάνω συνάγεται, ὅτι κάθε Θεομητορικὴ Ἑορτὴ σὲ περίοδο Νηστείας μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ σωτηριολογικὸ γεγονός πού ἐτοιμαζόμαστε νὰ γιορτάσουμε.

Ἡ νηστεία μᾶς βοηθᾶει στὸν ἐξαγνισμό, ἡ μετάνοια καὶ ἐξομολόγησις στὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς καὶ ἡ Παναγία μᾶς ὑπενθυμίζει, ὅτι μᾶς ἔχει ἐνσωματώσει στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, εἴμαστε ἐκεῖ ἐν δυνάμει, σὲ ἐμᾶς δὲ ἐναπόκειται νὰ γίνουμε ἐν ἐνεργείᾳ καὶ νὰ σωθοῦμε.

□

9. *Μηναῖον Νοεμβρίου*, ὁ.π., σελ. 147.

10. *Μηναῖον Νοεμβρίου*, ὁ.π., σελ. 150.